

İnşallah Kelimesi - Elif Şafak

İnşallah Kelimesi

Elif Şafak

İslam dünyası boyunca -ülke, kıta, şehir fark etmez- nereye gitseniz yanınıza alabileceğiniz iki kelime var: İnşallah ve maşallah. Bu iki kelime o kadar evrensel ki ne vizeye ihtiyaçları var ne pasaporta. Diledikleri gibi seyahat edebilirler tüm dünyada.

Bu sene İtalya'da verdiğim bir konferanstan sonra yanıma gelen Filistinli yaşlı kadını hatırlıyorum. O sadece Arapça ve biraz da İtalyanca biliyordu. Bu iki dili de konuşamadığım için kadıncağızla anlaşılamayız, konuşamayız sandım. Oysa o parmağıyla kitaplarımı, sonra da masanın üzerinde duran kalemimi işaret etti, gülümseyerek "Maşallah!" dedi. Ardından beni işaret edip eliyle bir çember çizdi havada, "İnşallah!" diye ekledi. Cümle kurmadan, İngilizce ya da Fransızca gibi ortak bir dile gerek duymadan, yanımıza çevirmen çağırmadan, sadece ve sadece bir "Maşallah" bir de "İnşallah" ile bana mesajını iletmeyi başardı o yaşlı kadın.

"Maşallah çok güzel yazıyorsunuz, inşallah tekrar gelin, tekrar kesişir yollarımız..." Ben de gülümseyerek "inşallah" dedim. "İnşallah, inşallah..." diye güldü ağız dolusu. Tek farkı, o bu kelimeyi -Arapçanın verdiği alışkanlıkla- a harfini açarak, yayarak söyledi. Ben Türkçeden gelen aksanla söyledim, daha hızlı, daha kapalı telaffuz ederek; ama gayet rahat anladık birbirimizi.

Gündelik hayatımda üç kelimeyi çok sık kullandığımı fark ettim. Sırasıyla, "eyvallah", "inşallah" ve "maşallah". Birinci kelimeyi çok kullanmam, zaman zaman etrafımdaki erkeklerden hayret dolu laflar işitmeme sebep oluyor. "Erkek lafıdır eyvallah, kadına yakışır mı bilmem!" diyenler dahi oldu. Kelimelerin de mülkü varmış gibi. Oysa kadınlara yakışır eyvallah, hem de nasıl.

Gelelim "inşallah" ile "maşallah"a. Yakın arkadaşlarımdan önemli bir kısmı ya damardan sol veya kökten liberal ya da feminist / postfeminist yahut nihilist çevrelerden gelir. Bunların önemli bir kısmı pozitivist-rasyonel insanlardır. Zaman zaman takılırlar bana: "Şu derviş mervi işlerinden ne anlarsın bilmeyiz..." Senelerdir birbirimizi böyle kabullenmişiz. Ama ilk defa bu hafta sadece inançla ve ruhaniyetle ilgili meselelere farklı baktığımızı değil, kelimeleri de farklı kullandığımızı gördüm. Nasıl mı? İnşallah kelimesi yüzünden...

Sevgili bir dostumla sohbet ederken geçenlerde, ikimizin de beklediği bir hadiseden söz açıldı. Ben de "inşallah" diyecek oldum. "Ne münasebet!" dedi arkadaşım cevaben. Tuhaf bir sessizlik oldu aramızda. Anladım ki o, inşallah kelimesini negatif bir şey olarak algılıyor. Bir anlamda "olmayacak duaya amin demek". Zaten gerçekleşme ihtimali düşük olan bir şeyi belirtiyor

inşallah kelimesi ona göre. O da tepki gösteriyor. "İşimiz inşallaha maşallaha kaldıysa, iyi valla!" diyerek.

Oysa ben daha farklı kullanıyorum "inşallah" kelimesini. Olması kuvvetle muhtemel bir meseleden bahsederken, "Son tahlilde Allah'ın izniyle olacak/olur." anlamında kullanıyorum. Benim gözümde inşallah kelimesini cümleye eklemek, o işin gerçekleşme ihtimalinin düşük olduğunu göstermiyor katiyyen. Bir temenni var inşallah kelimesinde, bir de tevazu var kanımca.

İlginçtir, ben "inşallah" kelimesiyle yurt dışında gayet sorunsuz derdimi anlatıyorum da kendi ülkemde farklı çevreler arasında bu kelimenin anlam yitirdiğine tanık oluyorum.